

BOEKBESPREKING.

Eybers, Elisabeth: **Neerslag**. Nasionale Boekhandel, Kaapstad - Bloemfontein - Johannesburg, 1958. Prys 13/3.

Elisabeth Eybers se jongste bundel bevat na my mening 'n styging nà haar twee vorige bundels. Daar staan in die direk hieraan voorafgaande bundel, **Die helder halfjaar**, pragtige gedigte, maar as geheel het dit nie die rykdom van **Neerslag** nie.

Die bundel open met 'n aantal gedigte wat 'n besinning op die digterskap is en waarin die poësie deur hierdie vrou eienaardig genoeg gesien word as 'n liefde — as 'n ydele liefde (**Tweegesprek**) of as 'n verleiding (**Bekentenis**). Dit is in elk geval 'n liefde wat die digteres met 'n sekere sinisme en nugterheid betrag. Die kritiese instelling teenoor alle metafisiese stelsels, die siniese betragting van dinge het in Elisabeth Eybers se poësie steeds sterker geword en het haar in **Neerslag** harde verse laat skryf soos **In die kerk en Vader**.

Dit is egter literêre gesigsbedrog om

alleen die siniese, nugtere, hoekige, harde en saaklike in Elisabeth Eybers se werk raak te sien — soos dit by sommige die geval is. Dit is waar: haar poësie is soms van 'n harde, genadelose plastiek (**Ongeluk in Fordsburg**), daar is iets vas, gegote, solied en strak in haar gedigte; maar tog is daar in dieselfde poësie die kwesbare, die tere en wegsyferende. **Pietà** is 'n goeie voorbeeld hiervan, een van die beste gedigte in die bundel. Dit raak weer die ou tema van die digteres se poësie: moeder en seun, geprojekteer in die verhouding Maria-Christus, soos ook vroeër in haar werk. 'n Ander voortreflike gedig is **Erfstuk**, ook weer 'n gedig soos baie van haar vroeëres oor die huislikheid en wat daarmee verband hou. Ander gedigte oor die familiële is bv. **Die tweeling, Familiegroep en Vertrek** — al drie staan opeenvolgend in die bundel en net vòòr **Pietà**!

'n Gedig van 'n ander aarde en weer behorende tot die heel goeies is **Tersiene**,

'n illustrasie van Elisabeth Eybers se fyn ontwikkelde sintuig vir woorde en hulle klank- en ritmiese kwamilliteite.

Ons ken uit Elisabeth Eybers se vroeë werk die sg. portrette van geskonde menslikheid — en altyd was dit vroueportrette. Die geskonde menslikheid van die man kry raens nouliks in haar werk, maar hier in eens wêl in die gedig *Job*, 'n gedig van 'n genadelose en onverskrokke realisme.

Die bundel bevat ook 'n aantal kwatryne, maar dis nie die soort kwatryn wat Opperman so voortreflik in Afrikaans skryf nie.

Ten slotte is daar in die bundel tien sonnette uit die Frans van José de Hérédia vertaal. Dit is knap vertalings en gedigte soos *Die afgeleefde goudsmid* en *Die koraalrif* doen die digteres se naam waarlik ere aan. Dit is gedigte van 'n voortreflike plastiek en die bekende kwaliteite van Elisabeth Eybers se poësie merk mens weer hier op: 'n groot virtuositeit in die hantering van die taal, 'n vermoë om plasties te beskryf ens.

T. T. CLOETE.

C. G. S. de Villiers: *Musici en Mense*.
Nasionale Boekhandel Bpk., 1958; pp. 110;
prys 11/6.

Afrikaanse publikasies oor Musiek is 'n skaars artikel en daarom moet 'n besondere woord van welkom aan hierdie jongste van 'n baie klein gesinnetjie gerig word.

In hierdie werkie word op heel gesellige trant verhaal van die skrywer se ontmoetings en gesprekke met vooraanstaande musici en van gedenkwaardige musiekopvoerings. By wyse van afwisseling verskyn daar 'n paar kort opstelle oor „Plate Versamel”, „Goeie en Slegte Sang”, ens. In die meeste sketse „sit die ontmoeting en begroeting op loop met die musiek” en dan word terdeë van die geleentheid gebruik gemaak om op hoogs uitgesproke en selfversekerde wyse die eie menings, vooroordele en oordele i.v.m. musiek te lug.

Dit is waarskynlik na hierdie laasgenoemde gedeeltes dat die skrywer verwys as hy in die inleiding sê dat 'n amateur hier met amateurs oor musiek gesels. Dit is egter

reeds gou duidelik dat ons hier eintlik te doen het met 'n allenspraak, want ek glo dat daar min amateurs en selfs spesialiste is wat op die eintlike terrein van „Musici en Mense”, nl. die skone sang en sy probleme, beoefenaars (veral van twintig, dertig jaar gelede) en al die fyn nuanserings van hierdie kuns, met prof. De Villiers sal kan saamgesels. En nou kan nie gesê word dat die skrywer dit vir sy „gespreksmaat” enigsins maklik maak nie! Dit word veronderstel dat hy kennis dra van „petto”, „messa di voce”, „Voce dura”, „Sprechgesang”, ens.; dat hy intiem vertrouwd is met bekende en onbekende opera-arias, en dat hy ten slotte op hoogte is met die stemkwaliteit, tegniese vermoëns en nasionaliteit van elke sangster wat die operahemel gedurende die afgelope dertig, veertig jaar met sy glans verlig het. As die gespreksmaat hcm nie op die voorgenoemde terrein kan beweeg nie, sal hy moeilik voorby met die oorweldigende hoeveelheid vergelykings tussen sangers, hul klassifikasie in goed — beter — beste — allerbeste en die besprekings van die voortreflikheid van 'n „wit stem” teenoor 'n „donker stem”, of die gewenstheid van 'n „bedekte toon” al dan nie.

Dit is jammer dat daar so min 'n verband gelê word tussen die middele (die bepaalde soort stem) en die doel wat met die middele beoog word, nl. die betekenisvolle vergestaltung van die musiek. Wanneer die volle kalklig slegs op die „orgaan” (soos na die stem verwys word) en sy kwaliteite val, word die beoordeling gou subjektief en daarom willekeurig en wisselvallig en is die verwardheid t.o.v. beter en beste, soos in hierdie boek, 'n onvermydelike gevolg. Hierin lê egter 'n belangrike verdienste van die werkie opgesluit, nl. dat dit met nadruk wys, al is dit dan op negatiewe wyse, op die beuselagtigheid van 'n oordrewe belangstelling in virtuositeit. As hierdie sake egter nie te ernstig beskou word nie, kan 'n mens 'n paar uur aange-naam ontspan met prof. De Villiers se herinneringe aan sy „musieklewe”.

J. J. A. v. d. W.